Magiczny Kraków

Nagrody im. ks. Musiała przyznane

2023-03-10

3 marca podczas uroczystości zorganizowanej na Uniwersytecie Jagiellońskim zostały wręczone Nagrody im. ks. Stanisława Musiała, przyznawane osobom zasłużonym dla dialogu chrześcijańsko- i polsko-żydowskiego. Za twórczość nagrodzona została historyczka Małgorzata Międzobrodzka, a za działalność społeczną nauczycielka Agnieszka Mysakowska.

Małgorzata Międzobrodzka jest autorką książki o historii wielickich Żydów „Żydzi w Wieliczce. Opowieść dokumentalna". To monumentalne, liczące ponad 500 stron dzieło, ukazało się w 80. rocznicę zagłady wielickich Żydów. Autorka od 1997 do 2016 r. kierowała działem historycznym Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. W tym czasie przygotowała dwie wystawy o wielickich Żydach, wygłaszała referaty, badała archiwa, nawiązywała kontakty z dawnymi żydowskimi obywatelami miasta – te wszystkie działania miały duże znaczenie dla przywracania w Wieliczce pamięci o jej dawnych mieszkańcach.

Książkę „Żydzi w Wieliczce. Opowieść dokumentalna" napisała już na emeryturze, pracując nad dokumentacją na własny rachunek i z własnej potrzeby serca. Starała się udokumentować wszelkie przejawy obecności Żydów w życiu miasta i wielickiej kopalni. Ustaliła i sporządziła bogate kalendarium społeczności żydowskiej w Wieliczce. Oprócz licznych materiałów archiwalnych wykorzystała też relacje i świadectwa Ocalałych z Holokaustu, a odpisy dokumentów umieszczone w aneksie mogą być pomocne dla osób poszukujących informacji o swoich przodkach mieszkających w Wieliczce.

− Wydana w 80. rocznicę zagłady wielickich Żydów publikacja opowiada nie tylko o życiu tej społeczności, ale przede wszystkim o wielkiej nieobecności. W czasie okupacji hitlerowskiej zginęła przecież połowa ludności żydowskiej Europy i aż 90 procent jej przedwojennej populacji w Polsce, której blisko 3,5 milionowa diaspora była drugą co do wielkości na świecie. Wraz z ludźmi niemal unicestwiona została tworzona przez stulecia kultura materialna i duchowa narodu. Niemal. Dzięki badaczom takim jak dzisiejsza laureatka udaje się, kawałek po kawałku, odbudowywać chociaż ułamek wielkiej spuścizny, którą nazistowska machina zagłady skazała na wymazanie z powierzchni ziemi – podkreślał w laudacji **Robert Piaskowski,** pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury.

Agnieszka Mysakowska jest nauczycielką historii w II LO im. J. Korczaka w Wieluniu. Od lat konsekwentnie podejmuje wysiłki na rzecz dialogu kultur i ocalania pamięci o wieluńskich Żydach oraz wychowania młodzieży w duchu dialogu i szacunku wobec innych. Jej działalność obejmuje wiele dziedzin: organizowanie wydarzeń, spotkań, spacerów czy lekcji, nawiązywanie kontaktów z potomkami wieluńskich Żydów, obchodzenie ważnych rocznic, starania o upamiętnienie dawnych mieszkańców w przestrzeni miasta. Jest założycielką grupy Szkoły Dialogu – „Szlakiem Wieluńskich Żydów" i facebookowej strony pod tym samym tytułem oraz Liderką Dialogu w ramach Forum Dialogu.

– Wieluń uchodzi w powszechnej świadomości za miejsce rozpoczęcia II wojny światowej. Obraz ten stara się przywoływać Anna Mysakowska. Realizowane przez nią przedsięwzięcia przywracają zapomniane fakty na temat Wielunia, miasta niegdyś wieloetnicznego i wielokulturowego, którego tradycje i obyczaje kształtowali przez wieki zarówno Polacy, jak i Żydzi – stanowiący, według rozmaitych szacunków, od 30 do nawet 40 proc. wszystkich jego mieszkańców. Dzięki konsekwentnym, wieloletnim staraniom tegorocznej laureatki Nagrody im. Księdza Stanisława Musiała, Wieluń stał się ostatecznie miastem otwartym na proces pojednania dokonującego się między przedstawicielami różnych narodowości, pokoleń i wyznań w duchu wartości podzielanych i pielęgnowanych zarówno przez judaizm, jak i przez chrześcijaństwo – wskazywał w laudacji rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego **prof. Jacek Popiel**.

Mysakowska skutecznie angażuje swoich uczniów w takie inicjatywy jak upamiętnianie ofiar zagłady, współpraca z żydowską szkołą z Meksyku, udział w spotkaniach z potomkami Żydów z Wielunia, wystawach, konkursach czy warsztatach języka hebrajskiego. W swojej działalności współpracuje też z lokalnymi władzami i instytucjami, czego efektem jest coraz wyraźniejsza obecność tematyki dawnych żydowskich mieszkańców Wielunia. Od wielu lat z jej inicjatywy obchodzone są w Wieluniu uroczystości rocznicowe w miejscu dawnej synagogi, a w 2022 po raz pierwszy odbyły się na terenie byłego getta. Tego dnia – dzięki wsparciu burmistrza – odsłonięto pomnik upamiętniający ofiary wieluńskiego getta, a dzięki wsparciu nadleśnictwa posadzono Dąb Pamięci na placu Jagiellońskim, co sprawiło, że w przestrzeni miasta zostało materialnie upamiętnione wieluńskie getto.

Nagrodę im. ks. Stanisława Musiała ustanowił Klub Chrześcijan i Żydów „Przymierze”. Jej fundatorami są rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezydent Krakowa i Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie. Wyboru laureatów dokonuje kapituła, której przewodniczy rektor UJ.

Nagroda jest przyznawana w dwóch kategoriach: za twórczość promującą ducha dialogu i współpracy chrześcijańsko-żydowskiej i polsko-żydowskiej oraz za podejmowanie inicjatyw społecznych na rzecz pojednania.

Patron nagrody, ks. Stanisław Musiał SJ (1938-2004), był wytrwałym rzecznikiem dialogu chrześcijańsko-żydowskiego, konsekwentnie krytykował wszelkie przejawy antysemityzmu i ksenofobii, za co uhonorowano go m.in. Nagrodą im. Jana Karskiego i Poli Nireńskiej. Od 1981 roku był redaktorem „Tygodnika Powszechnego”, a w latach 1990-1991 zastępcą redaktora naczelnego. Publikował także m.in. w „Gazecie Wyborczej”, „Wprost”, „Polin” i „Midraszu”. Ks. Musiał był autorem ważnej książki piętnującej grzech antysemityzmu pt. „Czarne jest czarne”. Po jego śmierci, z inicjatywy krakowskiej społeczności żydowskiej, na cmentarzu żydowskim w Krakowie przy ul. Miodowej odsłonięto tablicę poświęconą jego pamięci.

W ubiegłych latach laureatami Nagrody im. Stanisława Musiała zostali: prof. Jan Błoński oraz Miasto i Gmina Chmielnik, prof. Joanna Tokarska-Bakir i Bogdan Białek, prof. prof. Bożena i Jerzy Wyrozumscy oraz Tomasz Pietrasiewicz i Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” w Lublinie, Anna Lebet-Minakowska i ks. Manfred Deselaers, Stefan Wilkanowicz i nieformalna Grupa Przyjaciół z Olkusza (Ireneusz Cieślik, Olgerd Dziechciarz, Krzysztof Kocjan, Dariusz Rozmus), prof. Stanisław

Krajewski i Mirosław Skrzypczyk, ks. Romuald Jakub Weksler-Waszkinel i Zofia Radzikowska, prof. Jan Małecki i prof. Aleksander Skotnicki, Bella Szwarcman-Czarnota i prof. Wacław Wierzbieniec, ks. prof. Michał Czajkowski i Urszula Antosz-Rekucka, abp Henryk Muszyński i Adam Bartosz, prof. Jan Grosfeld i Dariusz Popiela, Marian Turski i Anna Brzyska oraz Karolina Panz i Wioleta Szczepocka.

Klub Chrześcijan i Żydów „Przymierze” skupia osoby pochodzące z różnych środowisk katolickich i żydowskich. Włącza się w inicjatywy dotyczące dialogu, w tym w organizację obchodów Dnia Judaizmu w Kościele katolickim. Informuje systematycznie o ważnych wydarzeniach z dziedziny relacji chrześcijańsko-żydowskich za pośrednictwem **newslettera** i profilu na **Facebooku**.